

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Io. Francisci Leonis Eporediensis I. V. D. Episcopi Thelesini Thesaurus Fori Ecclesiastici

Leoni, Giovanni Francesco

Coloniae Agrippinae, 1682

De Voto, & Voti dispensatione. Cap. xi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10316

toritate Papæ remitti non possunt. conc. Trid. in decis. super eo c. 12. & in Bull. c. 112. & 114. & quod teneantur fidei professionem emittere, fuit etiam super. eod. cap. 12. à sacra congreg. decisum, sub tit. Vercellen. & Cremonen. & † ubicunque dubitatur, an

juramentum sit licitum, vel illicitum, & id eod servandum, vel non servandum, ad Papam, & forum ecclesiasticum tantum cognitio spectat. c. venerabilem, circa fi. & ibi Inn. n. 6. & Abb. n. 13. de el. et. & hæc breviter de juramentis mihi dixisse sufficiat.

DE VOTO, ET VOTI DISPENSATIONE.

Cap. XI.

S V M M A R I V M.

- 1 *Votum, quid sit.*
- 2 *Votorum plures sunt species.*
- 3 *Votum necessitatis, est illud, quod quis in baptismo emittit.*
- 4 *Votum voluntatis, est illud, quod quis voluntarie emittit.*
- 5 *Votum voluntarium est duplex, solemnus, & simplex.*
- 6 *Votum simplex est duplex, tacitum, vel expressum.*
- 7 *Votum, iuramentum, pactum, consuetudo, & lex, quando servari non debent.*
- 8 *Votum, ut sit validum, considerata tantummodo persona voventis, tria requiruntur.*
- 9 *Votum votere non potest Episcopus, per quod vinculum, inter ipsum & suam Ecclesiam dissolvatur.*
- 10 *Votere non potest monachus sine consensu sui abbatis.*
- 11 *Votum peregrinationis, clericus secularis sine consensu sui Episcopi emittere non potest.*
- 12 *Vir, & uxor, qua votere non possint.*
- 13 *Impuberes, quando validè votere possint, vel non possint.*
- 14 *Votere non potest servus quidquam, quo servitium domini minuatur.*
- 15 *Voto nemo potest se firmiter obligare in his, in quibus alteri subijcitur, sine illius consensu.*
- 16 *Vota sub pœna peccati mortalis sunt servanda, & quàmprimùm etiam implenda.*
- 17 *Votum metu factum, quando non obliget.*
- 18 *Matrimonium metu factum non tenet.*
- 19 *Puella meticolosè monasterium ingressa, cum habitus ante legitimam aetatem professionis gestatione, potest exire, & habitum dimittere.*
- 20 *Votum factum in minori aetate, non obligat adveniente pubertate, nisi ratificetur expressè.*
- 21 *Votum irritare possunt ij, in quorum potestate voventes existunt.*
- 22 *Obligatio semel extincta, nunquam reviviscit.*

- 23 *Vota necessitatis irritari, aut commutari non possunt.*
- 24 *Votum propria auctoritate, in melius potest commutari.*
- 25 *Voti commutatio in aequale opus ex aliqua causa rationabili, & cum superioris auctoritate fieri debet.*
- 26 *Voti commutatio fieri debet habita ratione loci, temporis, & aliorum.*
- 27 *Voti commutatio quando expensarum itineris ratio est habenda, expense & labores in eundo tantum, non redeundo sunt consideranda.*
- 28 *Votum factum intuitu certa persona, vel loci commutari potest.*
- 29 *Legatum ad unum usum factum, regulariter Episcopus commutare non potest.*
- 30 *Missarum celebrandarum numerus quando, & quomodo reduci possit.*
- 31 *Commemoratio defunctorum in reductionem Missarum semper facienda.*
- 32 *Missarum celebrandarum numerus ab Episcopo, non autem ab inferioribus, reduci potest.*
- 33 *Missarum reductio, de quibus fieri possit.*
- 34 *Commutatio voluntatis defuncti super relictis ad usus pios ab inferiore Papa fieri non potest.*
- 35 *Dispensare an possint Episcopi contra constitutionem beneficii.*
- 36 *Missarum reductio difficilius permittitur, quam reductio elemosynarum, & anniversariorum.*
- 37 *Missarum numerus pro quibus legatum ad illas celebrandas non sufficit, reduci potest.*
- 38 *Commemorationibus pro animabus defunctorum faciendis, quomodo satisfacere possit.*
- 39 *Missarum reductiones inde bene obtinentes, furtum committunt.*
- 40 *Restitutio Missarum injuste redactarum, quomodo fieri debeat.*
- 41 *Restitutio est in pristinum statum repositio.*
- 42 *Actus contra legem gestus, est nullus.*
- 43 *Missarum onera beneficiis imposita, quomodo probari possint.*
- 44 *Restitutio adversus prescriptionem quadragenariam Ecclesia datur.*
- 45 *Alleganti, onus probandi incumbit.*
- 46 *Missae, ob tenuitatem fructuum beneficiorum, an sint reducendae.*
- 47 *Testatoris dispositio ad pium usum facta, pro lege est servanda.*
- 48 *Legata pecunia ad certum usum pium, quando Episcopus possit testatoris voluntatem commutare.*
- 49 *Commutare quando possit Episcopus legatum speciale, ecclesia factum.*
- 50 *Commutare quando possit Episcopus legatum pecuniae, factum pro construendo monasterio.*
- 51 *Commutare quando possit Episcopus legatum factum pro fundanda ecclesia, vel oratorio in certo loco.*
- 52 *Commutari, quando possit per Episcopum legatum, ad certum usum pium factum.*
- 53 *Dispensare potest Episcopus ab omnibus votis, in quibus non est ei facultas prohibita.*
- 54 *Dispensare non possunt Episcopi super quinque votis.*
- 55 *Dispensare non potest Episcopus super voto solemniter emisso, per sacri ordinis susceptionem.*
- 56 *Dispensare potest Papa, ut de monacho non monachum faciat.*
- 57 *Monachus ex dispensatione apost. uxorem duxit, & filiam suscepit, qua in regno successit.*

- 59 Sebastiani Portugallia Regis mors.
 59 Regno Portugallia vacante praevidentes plures.
 60 Philippus secundus Hispaniarum Rex, possessionem regni Portugallia nactus fuit.
 61 Ducis Giciosa mors in praelio.
 62 Milites ordinis S. Iohannis Hierosolymitani tria vota substantialia emittunt.
 63 Dispensatum fuit Apostolica auctoritate cum fratre ordinis Hierosolymit. ut pro publica utilitate matrimonium contrahere possit.

- 64 Frater ordinis Capuccinorum ob publicam utilitatem, ex sede Apostolica facultate dux exercitus efficitur.
 65 Monachus causa maioris, & melioris boni, à Papa eximi potest à voto religionis.
 66 Voti dispensatio, ut sit legitima, requiritur non solum spiritualis potestas, sed etiam iusta, & necessaria causa.
 67 Voti vinculum, à vinculo iuramenti non differt.
 68 Dispensandi à voto causa, qua sint.

VOto ¶ plures obligantur, & quia voti vinculum, à vinculo iuramenti non differt, ut infra demonstrabitur, post iuramentum de quo feci, ad præcedentia continuando, nunc de voto est agendum. Votum autem est alicujus rei licitæ faciendæ, vel non faciendæ, cum deliberatione animi Deo facta pollicitatio. Hostien. in sum. de vot. & voti redempt. n. 1. & Bárt. in repet. l. 1. n. 67. C. de sacr. sanct. Eccles. Votorum plures sunt species, plures vovere possunt: pluribus ex casibus votum emitti, irritari, redimi, commutari, & dispensari potest, ut per Host. in sum. eod. tit. Votorum species sunt duæ
 1. ¶ unum est necessitatis, & est illud, quod quis promittit in baptismo, ut abrenūciare latanæ, & pompis ejus, tenere fidem, servare decalogum, & alia, sine quibus homo salvari non potest, c. primum, & c. parvuli, de consecr. dist. 4. & Host. eod. tit. n. 2.
 2. Alterum est votum ¶ voluntatis, & dicitur illud, quod quis voluntariè emittit, & ad quod quis ante votum non tenebatur, sed post votum astringitur, & sunt ea,

de quibus psal. 75. vovete, & reddite domino Deo vestro, & c. magnè devot. & voti redempt.

Voluntarium ¶ votum est duplex: alterum quidem solemne, & alterum simplex. Navar. de secun. præcep. c. 12. nu. 32. vers. 13. Solemne est, quod solennizatur per susceptionem sacri ordinis, aut per professionem expressam, vel tacitè factam alicui de religionibus per sedem Apostolicam approbatis. cap. 1. de vot. in 6. Simplex ¶ votum est duplex, tacitum, vel expressum. tacitum quod sola mente deo fit, expressum, ubi verba, aut scriptura accedit. Sor. in 4. sent. dist. 38. q. 1. art. 1. vers. ad solutionem. & Graff. deci. aur. c. 21. n. 9. par. 1. lib. 2. ubicunque enim ¶ vovens, vel promittens aliquid facere, quo facto, salus spiritualis, vel corporalis amitteretur, vel peccatū mortale incurreretur, non est votum servandum, neque iuramentum, neque pactum, neque consuetudo, neque lex, neque præceptum, neque aliquod aliud vinculum fraternitatis cap. inter cetera. cap. fin. S. & unde datur. 12. S s 3 quast.

quest. 4. c. quando, de iurejur. & Graff. c. 21. num. 7.

8 Ad voti validitatem ¶ considerata tantummodo persona votentis, tria requiruntur, videlicet, rationis deliberatio, propositam voluntatis, & promissio, in qua voti ratio perficitur, quæ tria non multa¹² indigent deliberatione, sed subito fieri possunt. Sylvest. in verb. iuramentum, 4. n. 9. quem sequitur, Graff. ead. cap. num. 2. sed non omnes habent potestatem votendi, quia sex genera personarum votere non possunt.

9 Primò, ¶ Episcopus votum, per quod vineculum inter ipsum, & suam Ecclesiam contractum dissolvatur, emittere prohibetur, nec etiam aliud, per quod ecclesiæ suæ graviter præjudicetur, unde votum peregrinationis, per quod diu ab ecclesia sua abesse deberet, sine licentia Papæ emittere non potest, cap. nisi cum pridem, in fin. de renunciat. cap. sicut nostris, & ibi glol. in verb. in damnum, de iurejur. cap. magna, de vot. & vot. redem. & cap. licet, de regul. emittere tamen potest votum abstinentiæ, & eleemosynæ, ac omne votum, per quod bonum præbeat exemplum, d. c. magna, Host. in summ. de vot. §. quis votere possit num. 7. & Graff. decis. aur. cap. 12. nu. 13. par. 2. lib. 2.

10 Secundo, ¶ monacho non licet votere sine consensu sui Abbatis, & si voverit irritandum erit, cap. voto. 20. quest. 4. & S. Th. 2. 2. quest. 88. artic. 8. similiter nec Abbates sine consensu suorum superiorum, Abb. in cap. scriptura, in fin. de vot.

11 Tertio, ¶ nec clericus secularis votum peregrinationis sine sui Episcopi consensu emittere potest, sed votum continentie, & religionis eidem emittere licet, cap. duæ

19. quest. 2. cap. non oportet, de consecr. dist. 5. Innoc. in cap. scriptura, num. 3. & ibi Abb. num. 9. de vot. præsertim, si habet beneficium, quod personalem residentiam requirat, cap. admonet, ubi etiam glol. in verb. in consulto de renunc.

12 Quarto, ¶ vir, & uxor non possunt votere abstinentiæ, vel peregrinationem, unus sine consensu alterius, excepto voto peregrinationis ultramarinæ, quod viri, & mulieres altero invito, si sunt potentes, facere possunt, Innoc. in d. cap. scriptura, n. 3. vers. vir autem, & ibi Abb. num. 8.

13 Quinto, ¶ votere validè non possunt impuberes sine tutoris, vel patris auctoritate, cap. 1. & 2. 20. quest. 2. nec pubes filiusfamilias, excepto voto religionis, quod liberè emittere potest, sine consensu patris, Hostiens. in sum. §. si quis votere. num. 7. vers. sed nunquid, de vot. sed ad professionem emittendam, hodie non sufficit pubertas, quia religionem nemò profiteri potest ante annum decimum sextum æpletum. Conc. Trident. cap. de reg. & monia. sess. 25.

14 Sexto, ¶ nec servus votere potest quicquam, quo minuatur servitium domini, cap. si servus § 4. dist. cap. mulieres, & cap. relatum, de sentent. excomm. & Innoc. in dicto cap. scriptura, num. 3. & nemo potest per votum ¶ se firmiter obligare in his, in quibus alteri subijcitur, sine consensu sui superioris. Num. cap. 30. Quod autem non possit quis per promissionem se firmiter obligare ad id, quod est in potestate alterius, sed ad id tantum, quod est in sua potestate, quoniam. qui est subiectus alteri, quantum ad ea, in quibus est subiectus, non potest facere, quod vult, sed dependet à voluntate alterius, quapropter ea ratione

ratione vivere non possit, tenet S. Th. d. 9. 88. art. 9.

16 Vota, sub pœna peccati mortalis sunt servanda, & quamprimùm etiam implenda, S. Thom. ead. quest. 88. art. 3. & in propriis terminis, Sor. de iust. & jur. lib. 7. g. 2. art. 1. Votum autem non adimplere est contra Dei charitatem, & in genere peccatorum mortalium, Graff. decis. aur.

17 *Vir. eod. cap. 22.* sed votum ꝑ metu factum, ad quod minis quis compellatur, non obligat voventem, si talis sit metus, qui in constantem virum cadere possit, quod boni viri arbitrio est remittendum, *h. interpositas. in verb. cruciatum, ff. ex qui. cau. major. Abb. in cap. cum virum, num. 8. de regul. glori. in cap. cum dilectus, in ver. metus mortis, de his, qua vi mes. ve. ca. & major metus cadit in feeminam, quàm in virum propter fragilitatem sexus, gloss. in cap. cum locum, in ver. metus, & ibi Abb. de spons. & Paris. conf. 26. num. 22. 64. lib. 3.*

18 Nec ꝑ matrimonium metu contractum tenet, *dicto cap. cum locum, c. requisivit, & cap. gemma eod. tit. de spons.* Ideo puella meticolosè ꝑ monasterium ingressa cum

19 habitus susceptione, & ante legitimam ætatem professionis gestatione potest exire, & habitum dimittere, quia cum habitus probationis, qui defertur ante professionis emissionem, sit distinctus ab habitu professionis, per illius gestationem non inducitur aliqua ratificatio, quia ad hoc ut factum ꝑ in minori ætate obliget, adveniente pubertate, requiritur, ut ratificetur

20 expresse, vel saltem perseveret per totum annum decimum sextum, à Conc. Trid. præscriptum, *ut in dicto cap. 15. & per Ab. in cap. significatum, num. 5. de reg. & quan-*

21 *tocunque tempore quis gestaverit habitum probationis patenter distinctum ab habitu professionis, non censetur emittere professionem, nec obligatur religioni in genere, neq; in specie, sed potest redire ad seculum. Innoc. Andr. in fin. Anchar. n. 5. Abb. n. 3. vers. secundo casu, de regi. & Navar. conf. 25. num. 3. de vot. lib. 3.*

Irritare votum ꝑ est ipsum infringere, & cassare, ut amplius ligandi vim nõ habeat, & hoc possunt ij, in quorum potestate sunt voventes, ut pater, & eo deficiente mater, si est nutritrix filiorum, & ipsi tutores, veleuratores, maritus, dominus, Abbas, & alii Prælati religiosorum, in iis, in quibus voventes eis subjiuntur, *cap. puella, 20. q. 2. ca. manifestum, c. noluit, 35. quest. 5. pro quibus canones irritarunt, & semel legitime irrita, semper irrita manent, nec incipiunt obligare, postquam illi liberantur à subjectione irritantium, quia obligatio ꝑ sevel extincta nunquam reviviscit, Sylve. qui hanc dicit communem, in ver. religio. 2. quest. 15. vers. sed si impubes, & ver. votum, 4. quest. 2. vers. quintum, & Graff. decis. au. cap. 29. per tot. part. 1. lib. 2.*

23 Vota necessitatis, ꝑ quæ emittuntur in baptismi susceptione, nec irritati, neque commutari possunt, *ut in ca. sunt quadam, junct. gloss. in ver. debemus 17. quest. 1.* Nã commutatio voti, vel redemptio exigat, ut id, in quod votum est commutandum, aut reducendum, æquè bonum sit, aut melius, quàm id, quod vovit. Navar. *in Manual. cap. 12. num. 63.* Propria ꝑ auctoritate in melius votum commutari potest, quia propositum, aut promissum infringere non creditur, qui illud in melius

com-

commutat, *cap. pervenit, de jurejur. Ca-*
jet. 2. 2. quaest. 88. art. 12, & Graff. c. 30.
par. 1. lib. 1. n. 1. Et quaecunque vota ſim-
plicia in ſaeculo facta, ſive perſonalia, ſive
realia, ingreſſu religionis extingui cenſen-
tur. S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 1.

- 25 Commutatio ꝑ voti in æquale opus fieri debet ex aliqua cauſa rationabili, & cum ſuperioris auctoritate, *c. 1. x. de vot. & vot. redempt. & Cajet. 1. 2. quaest. 88. art. 12.* quæ auctoritas requiritur etiam, quando dubitatur, an in æquale, vel melius commutetur, *Sot. lib. 5. quaest. 4. art. 3, & Graff. eadem quaestione 30. num. 6.* In voti commutatione ꝑ locus, tempus, labor, ſumptus in itinere faciendi, præter illos, quos domi ſuæ feciſſet, corporis afflictio, & alia ſimilia ſunt ſubtiliter conſideranda, ut in æquipollens poſſint commutari.
- 26 Quando ꝑ verò Iubilæi, aut privilegiorum vigore commutatio fieri poteſt, conſeſſarius ad expenſas, & labores in eundo tantum, non autem in redeundo rationem habere debet, quia vovens ſolum ire, non 29 autem redire vovit, & his omnibus conſideratis, conſeſſarius debet in aliud pium opus dictas expenſas, & labores commutare, & in tantam quantitatem pecuniæ puellæ nupturæ, vel in fabricam, aut reſtaurationem alicujus eccleſiæ, ſeu quid ſimile tradendam, convertere. Aut votum peregrinationis in aliud opus, in quo perſona 30 exerceatur, & fatigetur, ut in operibus corporaliſibus pro aliqua fabrica eccleſiaſtica, vigiliis, orationibus, & jejniis. Ant. de Butr. in *cap. magna, num. 6. de vot. & vot. redempt.* & Graff. *eod. cap. 30. n. 10.*
- 28 Commutari ꝑ etiam poteſt votum factum intuitu certæ perſonæ, vel loci, vel de dando aliquid tali pauperi, vel tali ec-

cleſiæ, quia eſt promiſſio facta Deo, S. Thom. 2. 2. quaest. 88. & cum Deo ſatisfiat per commutationem in æquale auctoritate Episcopi, abſque conſenſu illius perſonæ, vel eccleſiæ (dummodo cauſa ſubſit ex parte voventis) fieri poteſt commutatio; Graff. *d. c. 30. num. 12.* & Navar. *de red. Eccle. q. 1. mon. 60. num. 1.* inquit, quoddam à Papa poteſt commutari, ſed puto, & ab Episcopo commutari poſſe, de conſenſu voventis, cum tali loco, vel perſonæ, nõ ſit jus quaſitum, quaſi res devota ſit ſua, quia nec eis, nec aliquibus pro eis acceptantibus, ſed Deo ſit facta pollicitatio. Graff. *cap. 1. num. 11.* & donans aliquid alicui, ut poſt aliquod tempus perveniat ad aliquam eccleſiam, poteſt illud onus remittere, donatario conſentiente, non obſtante quoddam eccleſiæ ſit quaſita utilis actio, Bar. in *l. qui Romæ, §. Flavius, nu. 1.* & ibi Jaſ. qui hanc dicit eſſe comm: opin. n. 14. ff. *de ver. obl. & Navar. eod. mon. 60. num. 2.*

An autem ꝑ poſſit Episcopus legatum ad unum uſum factum in aliud mutare. Regulariter non poteſt, ſed requiritur ſedis Apoſtolicæ auctoritas, Clem. *quia contingit*, ubi etiam glo. in *rev. ſedis Apoſtolicæ, de relig. dom.* Felln. in *c. cum acceſſiſſent n. 17. in ſin. de conſt.* & ibi Dec. *num. 11. Covar. in c. ſuanum. 7. de teſtam.*

Verum, ꝑ cum in quibusdam eccleſiis ſæpe contingat, vel tam magnam Miſſarum celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis impoſitum eſſe, ut illis ſingulis diebus à teſtatoribus præſcriptis nequeat ſatisfieri, vel elemoſynam huiusmodi pro illis celebrandis a deo tenuem eſſe, ut non facile inventiatur, qui velit huic ſe muneri ſubjicere, unde depereunt piæ teſtantium

stantium voluntates, & eorum conscientias, ad quos prædicta spectant, onerandi occasio datur; ideo sancta Tridentina synodus cupiens hæc ad pios usus relicta, quò plenius, & utilius potest impleri, facultatem dedit Episcopis, ut in synodo diocesana, itemq; Abbatibus, & Generalibus ordinum, ut in suis capitulis generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in prædictis ecclesiis, quas hac provisione indigere cognoverint, statuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque ecclesiarum utilitatem viderint expedire, ita tamen, ut

31 eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ipsa ad pios usus reliquerunt, ut in cap. 4. de resor. sess. 25. & hic de pluribus dubitatur.

32 Primò, ¶ an facultas Episcopis, Abbatibus, & ordinum Generalibus in præmissis concessa se extendat etiam ad inferiores, nempe Præpositos, Rectores, Priores, & alios collegiarum aut aliarum ecclesiarum Superiores. At cum sacrum concilium de inferioribus non loquatur, nec nos facultatem huiusmodi ad illos extendere debemus. Et quòd inferiores in ea facultate non comprehendantur, fuit à sacra congregatione declaratum *super eod. cap. 4. §. nec habere. vers. capitulis generalibus.*

33 Secundò, dubitatur, ¶ an dictum decretum extendatur, & procedat tam in Missis testamento, vel legato sine titulo beneficii ecclesiastici relictis, quam in illis, quæ ex fundatione, aut donatione ecclesiarum, seu altaris celebrari debeat. Et, quamvis eadem ratio militare videatur, & ubi militat eadem ratio, idem jus statui debeat; à verbis tamen Concilii non est re-

cedendum, quòd cum tantummodo disponat super onere Missarum, quæ ex variis defunctorum relictis in quibusdam ecclesiis sunt celebrandæ, & facultas sit restricta, ut ibi, statuere circa hæc, non possunt circa alia quidquam decernere, seu ordinare. Quòd autem ex dicto decreto.

6. 4. non competat Episcopo facultas diminuendi onus à testatore impositum hæredibus pro certis Missis, & anniversariis celebrandis, eleemosynisque erogandis pauperibus, neque in oneribus similibus impositis beneficiatis in fundatione beneficiorum, etiam quòd fructus beneficiorum non sufficiant pro dictis oneribus supportandis, declaravit sacra congreg. *eo. c. 4. in decis. sub tit. Mediolan. & Ravenaten. & melius in §. ex hoc decreto. & §. nec habere.* Cum enim ¶ agatur de commutatione voluntatis defunctorum mente fundatorum ad usus pios disponentium inferior Papæ, etiam si sit sanctæ sedis Apostolicæ legatus alterare non potest. *cle. 2. ante med. & ibi gloss. in verb. sedis Apostolicæ. 1. & Abb. n. 3. de relig. dom. Felin. in c. cum accessissent. n. 17. in fin. de constit. & Graff. decis. aur. par. 1. l. 2. c. 53. n. 11.*

Episcopi ¶ enim non possunt dispensare contra constitutionem beneficii, vel ipsam immutare, aut contra eam venire, sine consensu patroni, ita quòd, si in institutione beneficii collatio est facienda presbytero, non potest Episcopus sine consensu patroni dispensare, ut non presbytero conferatur. *Innoc. in c. fin. de cler. non resid. & post. Ant. Abb. Imol. & Dom. tenet Felin. in d. c. cum accessissent. n. 17. vers. & per hoc dictum, de const. de consensu tamen patronorum possunt ex proxime allegatis, & deductis novissime per*

doctiff. Cost. in tract. de facti sci. & ignor
Cont. 2. dist. 37. sub num. 8. & seq. cum
autem ¶ nos possit Episcopus dispensare
35 contra constitutionem beneficii, multò
minus super reductione numeri Missarum,
quæ ubi eleemosynæ, Missæ, & anni-
versaria relicta reperiuntur, habens pote-
statem reducendi, potiùs eleemosynas,
quàm Missas, vel anniversaria reducere
debet, ut declaravit Sacra Congreg. super
eod. cap. 4. §. nes habet locum.

Limitatur ¶ tamen dicta conclusio in
37 legato factò de summa certa à testatore
relicto pro certis Missis celebrandis, ut
non procedat, si relicta pecunia, aut reddi-
tus annui legati non sufficiunt pro omni-
bus Missis celebrandis, licet appareat de
expressa mente testatoris, qui certum Mis-
sarum numerum in perpetuum celebra-
ndarum reliquit, numerus Missarum juxta
vires legati est moderandus ex dispositio-
ne dicti, cap. 4. sess. 25. & ita super eod. c.
fuit à Sacra Congreg. declaratum, ut in
decis. sub tit. Mediolanen ubi enim Mis-
sarum redectio fieri oportet, eorum sem-
per defunctorum commemoratio fieri
debet, qui pro suarum animarum salute
legata ea ad pios usus reliquerunt, ut per
Concil. Trid. eod. c. 4. in fi. Et comme-
morationi ¶ faciendæ juxta decretum di-
38 cti cap. 4. satisficit per intentionem appli-
cationis Missarum, & per preces in secun-
do momento, & per collectas faciendas in
Missis, ut declaravit Sacra Congreg. super
predicto cap. 4: in decis. sub tit. Mediol.
qua incipit commemorationsi faciendæ.

Missarum autem ¶ reductiones indebi-
39 tè obtinentes animas præcipuè defunctorum
debitis suffragiis fraudant, & furtum
committunt, ac ad restitutionem tenentur,

ut inquit Graff. decis. aur. par. 1. lib. 2.
cap. 45. num. 19. & non dimittitur pecca-
tum, nisi restituatur ablatum, cap. pecca-
tum, de reg. jur. in 6.

Restitutio ¶ hoc casu quando indebi-
tè numerus Missarum fuit reductus du-
pliciter considerari debet, primò, ut Mis-
sæ reductæ non celebratæ celebrentur, se-
cundò, quòd Ecclesia restituatur, ut Missæ
ad minorem numerum reductæ ad prio-
rem numerum juxta mentem, & dispo-
sitionem testatorum redigantur.

Restitutio ¶ enim est in pristinum sta-
tum repositio, l. quod si minor, §. restitutio,
ff. de minor. & Bar. in l. interdum, num. 3.
ff. de cond. indeb. In quo Præsules invigi-
lare debent, non solum, ne in futurum re-
ductiones indebitè fiant, sed, ut, quæ con-
tra mentem testatorum, aut consuetudi-
nem approbatam auctoritate ordinaria fa-
vore titularium beneficiatorum aliàs redu-
ctæ fuerunt, ad pristinum numerum resti-
tuantur; quia reductiones contra mentem
testatorum, & juris communis, ac Sacri
Concilii Tridentini dispositionem factæ
sunt nullæ, nullius roboris, ac momenti.

Actus enim gestus ¶ contra legem est nul-
42 lus, cap. in nomine Domini, in fin. de testib. c.
vides, & ibi gloss. 10. dist. cap. qui contra,
de reg. jur. in 6: Bar. in l. non dubium, nu.
2. & 3. C. de leg. & Felyn. in d. cap. in
nomine Domini, in prin. & quod nullum
est, impedimentum præstare nequit, quo-
minus voluntas defunctorum exequatur:
non enim præstat impedimentum, quod
de jure non sortitur effectum, c. non præ-
stat, & ibi gloss. de reg. jur. in 6.

Tertiò, ¶ dubitatur, si non constet de
43 onere beneficii circa Missarum celebra-
tionem, aut residentiam faciendam, cum,
ut pla-

ut plurimum, scripturæ antiquæ fuerint
deperditæ, seu quandoque fraudulenter
celatæ, cui incumbat onus probandi. &
hoc casu recurrendum est ad probationes
summarie sumendas in visitatione, vel ex
tra, ex officio, vel ad Procuratoris mensæ
Episcopalis instantiam, etiam parte non
vocata, & constituto. quòd titularis, vel eius
prædecessor celebraverit, seu celebrare fecerit
Missam unam, vel plures singula hebdomada
per aliquot annos, super illa consuetudine
celebrandi, seu celebrari faciendi tot Missas,
debet Episcopus ecclesiam manutenere in possessione,
in qua existit, immò etiam, si aliquo tempore
Missæ non fuerint celebratæ, semper est restituenda,
quia Ecclesia minori æquiparatur, c. 1. de
integ. rest. & Jaf. in l. legatum, n. 18, ff.
de leg. 1. datur ¶ etiam Ecclesiæ restitutio
adversus præscriptionem quadragenariam,
ut post alios tradit Covarr. qui de
communi opinione testatur in 3. par. re-
lic. s. tertius, n. 4. & beneficia non do-
tantur sine onere, ut communis experien-
tia docet, & cum à communiter acciden-
tibus præsumantur beneficia dotata cum
onere Missarum in salutem animarum
fundatorum, qualibet levis probatio
transfert onus probandi in negantem ser-
vitutem debitam, quia alleganti præde-
cessorem ¶ non ex obligatione, sed ex de-
votione celebrasse, & celebrari fecesse, o-
nus probandi incumbit, ex traditis per
Castad. super Reg. Cancell. decis. 3. num. 2.
Quartò, ¶ dubitatur: dato, quòd fru-
ctus beneficii sint adeò tenues, quòd sup-
portatis oneribus in Missis celebrandis,
& paramentis manutenendis non super-
sint aliqui fructus pro Rectoris sustenta-
tione, an Missæ sint reducendæ: cum enim,
rector sit titularis, videtur, quòd partem

fructuum ad sui sustentationem percipere
debeat, qui enim servit altari, de altari vi-
vere debet, c. cum secundum, de præben. &
ibi Ab. n. 2. quòd est verum, sed qui fru-
ctus percipere præterdit, & beneficio ser-
vitutem impositam reducere, potius de-
trahere, quàm servire beneficio videtur,
dispositio ¶ enim ad certum usum maxi-
mè pius facta pro lege est servanda, au. h.
de nupt. s. disponat, col. 4. c. ultima voluntas,
& ibi gloss. 13. q. 2. c. tua nobis, & ibi gl. in
ver. volunt. de test. prædicta regula, quòd
Episcopus legatum ad unum usum factum
in alium mutare non possit, fallit in pluri-
bus.

Primò, enim ¶ fallit dicta regula, si te-
stator legavit pecuniam ad certum usum
pium non ita necessarium, puta ad pingen-
dam ecclesiam, quæ minatur ruinam, cui
aliter provideri non potest, quia tunc Epi-
scopus poterit pecuniam ad picturam fa-
ciendam non ita necessariò destinatam, in
alium pius usum magis eidem ecclesiæ,
populo, ac religioni necessarium commu-
tare. l. fin. ff. de oper. pub. & Covar. eod.
num. 7. in fin.

Secundò, ¶ fallit in legato calicis, vel
alterius vasis, aut panni facti ecclesiæ non
indigenti speciei legatæ, sed alterius rei ca-
rentis, ut planetæ, albæ, pixidis, vel alterius
paramenti, de quo aliter provideri non
possit; quia tunc poterit Episcopus pecu-
niam in emendo calice, vel alio vase ad ec-
clesiam, quæ eo non indiget, destinato, ad
alia eidem ecclesiæ necessaria emenda
applicare, ex conjecturata mente testato-
ris, qui legando, si de ecclesiæ necessita-
te certioratus fuisset, verisimiliter ita di-
sposuisse, arg. tex. in l. generaliter, s. fi-
C. de instit. & l. cum avus. ff. de condit. &
demonstr.

- 90 Tertio, † fallit in legato pecuniæ facto pro construendo monasterio, si pecunia à testatore relicta non sufficit ad monasterium construendum, quia tunc legatum in alium pium usum per Episcopum de consensu hæredis, & executoris testamentarii potest commutari, Innoc. in cap. nos quidem, num. 1. & ibi Abb. num. 6. de test. & Roma. conf. 409.
- 91 Quarto, † fallit in legato facto de fundando monasterio, ecclesia, vel oratorio in certo loco, vel ubi prius erat, & destructum reperitur, restaurando, aut reædificando, si id eodem loco fundari, reædificari, aut restaurari non potest, quia tunc Episcopus cum consensu executoris testamentarii locum pro ædificatione potest commutare, Innoc. in eod. cap. nos quidem, d. n. 1. & ibi Abb. num. 13.
- 92 Quinto, fallit, † quando relictum ad pias causas non potest ad usum destinatum per testatorem exponi, & simpliciter concernit piam causam, & non personam, quia tunc ad alium usum pium per Episcopum de consensu hæredis converti debet, cap. nos quidem, de testam. Zibarel. in clem. 2. quest. 3. de relig. dom. Graff. decis. aur. par. 1. lib. 2. cap. 53. num. 11. vers. hac autem justa. Bar. in l. pater. S. Tusculanus ff. de leg. 3. & Abb. in d. c. nos quidem, n. 14.
- 93 Dispensare autem possunt † Episcopi ab omnibus votis, in quibus eis facultas specialiter prohibita non reperitur gloss. in in cap. at si clerici, in ver. minora. vers. alia est magis communis, & ibi Innoc. de jud. gloss. in cap. ex multa, in verb. incumbit, & 58. ibi Abb. num. 10. de vot. & gloss. in c. nuper, in ver. non retinuit de sent. excom.
- 94 Prohibita † est Episcopis facultas dispensandi super quinque votis, nempe super voto perpetuæ continentiæ, religionis, peregrinationis in Hierusalem, liminum Apostolorum Petri & Pauli, & S. Jacobi in Compostella, in quibus solus Papa, vel, qui ab ipso peculiarem facultatem habeat dispensare potest, extrayag. & si dominici gregis, 2. de penitent. & remiss. Navar. in cap. 12. num. 75. vers. secundò dicimus, tom. 3. & Graff. decis. aur. cap. 31. num. 21. par. 1. lib. 2.
- † Nec super voto solemniter emisso per facti ordinis susceptionem potest quis dispensare, nisi solus Papa, qui in voto solemniter per professionem tacto, si gravissima aliqua necessitas imminet, dispensare potest, † & de monacho potest facere non monachum, gloss. fin. circa med. in c. cum ad monasterium. & ibi Innoc. num. 4. & Abb. num. 21. de stat. monach. Paris. conf. 68. num. 148. vol. 4. Covar. cap. 2. num. 10. & 11. de test. Navar. d. n. 75. vers. quartò dicimus, & Graff. eod. c. 31. n. 22. & 23.
- Quidam enim † Remigijs monachus, & sacerdos, & de sanguine regio Aragonum, deficientibus alijs ejusdem sanguinis personis, cum dispensatione Apostolica duxit uxorem, ex qua suscepit Petronillam, quæ successit in Regno supra Raymudo Comiti, & Marchioni, ex quibus ortæ fuerunt octo generationes illius domus Aragoniæ, ut post Io. Andr. in reg. semel. & Petr. de Anch. conf. 335. trad. Feli. in cap. si quando, n. 5. de rescrip. ubi plures citat, hanc opinionem sequentes.
- † Et mortuo in prælio de anno 1578. Sebastiano Rege Portugalliæ, nullis relictis legitimis descendibus, vel agnatis ad Regni successionem vocatis, super-

Hinc Henrico Presbytero Cardinali septua-
 genario eius patruo, pro parte ejusdem
 Regni procerum fuit maximis cum præci-
 bus Gregorius Papa XIII. requisitus, ut
 cum eodem Cardinali pro matrimonio
 contrahendo vellet dispensare, maxima o-
 nim urgebat causa dispensationis, quoni-
 am plures prætendebant dictum Re-
 gnum ad ipsos spectare de jure. Nam An-
 tonius à Portugallia dicti Sebastiani Re-
 gis prædefuncti ex illegitimo coitu natus
 frater consobrinus, favore etiam populi
 totius Regni fretus, Regnum ad ipsum
 præ ceteris spectare prætendebat. Philip-
 pus tunc Hispaniar. Rex hujus nominis II. ad se
 spectare proponebat, Emmanuel Philiber-
 tus Sabaudie, & Alexander Parmæ, &
 Placentie Duces, ad eorum quemlibet
 spectare, juribus per quemlibet ipsorum
 deductis, allegabant. Unde, non sine maxi-
 ma sanguinis effusione Regnum hujus-
 modi, quieti, reddere, & cui de jure debe-
 retur judicari posse probabiliter dubitari
 continebat. Quapropter, Papa secretò pe-
 titos consuluit, & præcipuè Bernardinum
 Bisciam Romanum, tunc temporis prima-
 rium advocatum, cum quo maxima amici-
 tia eram conjunctus, qui casu bene discuf-
 so, post librorum revolutionem vivit in
 hanc sententiam, quam Papæ aperuit, &
 post ipsius Papæ obitum mihi retulit nem-
 pe, quòd causa esset legitima, & ardua di-
 spensandi, ad evitandas cædes, rapinas, &
 alia mala, quæ ab exercitibus, qui à Philip-
 po Rege, & Antonio à Portugallia para-
 bantur, poterant exoriri, dummodo ex
 persona ejusdem Cardinalis cedes, & alia
 mala, quæ exercitus militum causare so-
 lent, verisimiliter possent evitari. Sed,
 quoniam Cardinalis erat in senectute, &

decrepitate constitutus, qua stante spes
 proles cessare videbatur, ex hac præcipue
 causa non fuit matrimonialis dispensatio
 concessa, quam alias Papa erat concessu-
 rus, ut concedere potuisset, ex supra dedu-
 ctis, & aliis allegatis per Felyn. in d. cap. si
 quando eodem num. 5. per totum. Et dictus
 Cardinalis, qui post obitum Sebastiani
 pacifice idem Regnum possedit, brevi
 tempore in decrepitate decessit, & quo vi-
 ta functo, Philippus Rex, juribus exercitum
 conjungens, ejusdem Regni possessionem
 nactus fuit.

Demum mortuo Duce & Jojose in con-
 stitu sine prole, superstitibus duobus
 fratribus, uno Priore I holosæ Ordinis S.
 Joannis Hierosolymitani, & altero fratre
 presbytero Ordinis Sancti Francisci Ca-
 puccinorum, pro publica utilitate, & quie-
 te ejusdem Ducatus, licet fratres S. Joan-
 nis Hierosolymitani, & tria vota substan-
 tialia castitatis, paupertatis, & obedien-
 tiæ expresse, & solemniter emittant, ut in
 stat. ejusdem Religionis, de recept. frat. c. 1.
 nihilominus, ut populum ejusdem Duca-
 tus regere, & ab incurfu hæreticorum,
 tunc in maxima quantitate vicinorum
 tueri, & defendere, & ac posteros Deo fa-
 vente habere possent, fuit ad effectum ma-
 trimonij contrahendi auctoritate Apòsto-
 lica secum dispensatum, licet tamen, & i-
 ple, matrimonio non contracto, decesserit,
 submersus in transitu cujusdam fluminis,
 dum pro patria, & fide pugnaret: & inde
 præcibus ejusdem populi & fuit Apostolica
 auctoritate, eidem Fratri Ordinis S. Fran-
 cisci Capuccinorum impertita licentia ex-
 eundi religionem, & pro Catholica Reli-
 gione, & patriæ defensione exercitum du-
 cendi, & bellandi, quod Ducis exercitus

muus pluribus annis, ut strenuum, & prudentem Ducem decet, exequit, donec patria in meliorem statum redacta, ad religionem ejusdem ordinis, quam semper coluerat, ut bonum decebat Christi militem, sub priori habitu, religione, ac obedientia claustraliter cum aliis ejusdem Ordinis Fratribus vivendo, se restituit, & 65 vivit hodie. Causa t̄ autem melioris, & majoris boni, urgente necessitate, potest Papa eximere monachum à voto, & religione, ut ita exemptus uxorem ducere, & propriam patrimonium habere possit, ut declarat Covarr. in cap. 2. num. 11. in fin. de testam. & Graff. eodem cap. 31. num. 23. par. 1. lib. 2.

66 In voti dispensatione t̄ non solum requiritur spiritualis potestas, sed etiam iusta, & necessaria causa, aliàs ille, cum quo dispensatur, etiam per Papam, nunquam esset tutus, quoad Deum, gloss. in cap. non est voti, in ver. adimplere, de vot. Franc. in cap. cum singula, §. prohibemus. de præb. in. 6. Abb. in cap. extirpanda, §. si verò, numer. 43. eod. tit. Felyn. in cap. 2. numer. 19. & 20. de spons. & Graff. dicto cap. 31. numer. 27.

& 32. & eadem requiruntur in juramento, t̄ quia inter vinculum voti, & juramenti nulla datur differentia, ut post Ricar. in 4. dist. 38. qu. 5. art. 2. tenet Felyn. eod. n. 19. in fin.

68 Causæ t̄ justæ dispensandi à voto sunt plures, ut si materia voti sit illicita vel inutilis, cum vana opera non sint Deo grata, Quælibet causa reddens votum malum, si sit majoris boni impeditiva, ut in concionatore, qui vovit jejunare, & si votum servat, concionem ad populum habere non potest. Et si manifestum erit ex redditione voti, unum ex his sequi, videlicet, levitas in vovendo, imbecillitas voventis in exequendo, quod vovit, puta ad jejunandum vel peregrinandum, numerosa familia voventis, quæ absque notabili nocimento, domini absentiam tolerare non posset, necessitas & utilitas publica, ac etiam privata voventem non ligat S. Thom. 2. 2. qu. 88. artic. 10. Sor. de just. & jur. lib. 7. qu. 4. art. 1. & fin. Navar. in c. 12. n. 76. in fin. & nu. 77. tom. 3. & Graff. eod. cap. 31. n. 34. & 35 apud quos de votorum materia fusiùs videri potest.

D E D E C I M I S.

Cap. XII.

S V M M A R I V M.

1 Decima quid sit. 2 Decima quo jure debeantur. 3 Testamenti veteris præcepta quedam judicialia, quedam moralia, & quedam ceremonialia. 4 Lege Evangelica lata, præcepta judicialia, & ceremonialia cessarunt.	5 Moralia præcepta veteris legi vim habent, & perpetuò habebunt. 6 Decima an de jure divino, vel positivo debeantur. 7 Consuetudo contra jus naturale, vel divinum non præscribitur. 8 Ecclesia, quando prædia coeperit habere.

Constan-